

TEZA:

Czyny radcy prawnego, będącego pracodawcą, polegające na: nie odprowadzaniu przez radcę prawnego składek na ubezpieczenie społeczne pracownika przez 3,5 roku, nie wydanie świadectwa pracy pracownikowi przez 8 miesięcy, nie odprowadzanie zaliczek na podatek dochodowy pracownika przez 3,5 roku, nie wydanie pracownikowi PIT-11 za trzy kolejne lata nie licują z godnością zawodu i uzasadniająco wymierzenie kary łącznej 5 lat zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

WO – 12/21

ORZECZENIE

z dnia 28 marca 2022 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: S WSD Leszek Korczak /sprawozdawca/

Sędziowie: S WSD Katarzyna Drożdż-Najbor
S WSD Joanna Pilewska

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Magdalena Śniegula
po rozpoznaniu w dniu 28 września 2021 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego A. S.
obwinionej o:

1. popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 97 § 1 Kodeksu pracy oraz § 4 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie świadectwa pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1289) oraz w związku z art. 6 i art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;
2. popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. z 2019 r. poz. 300, z późn. zm.) oraz w związku z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie kodeku Etyki Radcy Prawnego;
3. popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 31, art. 32 i art. 38 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z

2018 r., poz. 1509) oraz w związku z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

4. popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1509) oraz w związku z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

z powodu odwołania obwinionej od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt D 204/19

- I. zmienia punkt 1 zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt D 204/19 w ten sposób, że: „orzeka karę zawieszania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 9 (dziewięć) miesięcy”
- II. zmienia punkt 2 zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt D 204/19 w ten sposób, że: „orzeka karę zawieszania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 3 (trzech) lat”
- III. zmienia punkt 3 zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt D 204/19 w ten sposób, że: „orzeka karę zawieszania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 3 (trzech) lat ”
- IV. zmienia punkt 4 zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt D 204/19 w ten sposób, że: „orzeka karę zawieszania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 1 (jednego) roku”
- V. zmienia punkt 5 zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt D 204/19 w ten sposób, że: „na podstawie 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych kary orzeczone w pkt 1-4 łączy w ten sposób, że wymierza karę łączną zawieszania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 5 (pięć) lat
- VI. koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym ponosi Krajowa Izba Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych orzeczeniem z dnia 5 października 2020 r. uznał obwinioną A. S. winną tego, że:

1. w okresie od dnia 4 lipca 2018 r. do dnia 18 marca 2019 r. w (...) nie wydała swojemu byłemu pracownikowi - A. F. świadectwa pracy, - tj. o popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 97 § 1 Kodeksu pracy oraz § 4 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie świadectwa pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1289) oraz w związku z art. 6 i art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;
2. w okresie od grudnia 2012 r. do czerwca 2018 r. w (...) nie odprowadzała od zatrudnionej na podstawie umowy o pracę A. F. składek na ubezpieczenie społeczne - tj. o popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300, z późn. zm.) oraz w związku z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie K. Etyki Radcy Prawnego;
3. w okresie od grudnia 2012 r. do czerwca 2018 r. w (...) nie odprowadzała od zatrudnionej na podstawie umowy o pracę A. F. zaliczek na podatek dochodowy - tj. o popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 31, art. 32 i art. 38 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1509) oraz w związku z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;
4. w okresie od marca 2017 r. do dnia przedstawienia zarzutów nie wydała swojemu pracownikowi A. F. PIT 11 za rok 2016, 2017 i 2018 - tj o popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1509) oraz w związku z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych, na gruncie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, doszedł do przekonania, że obwiniona radca prawny A. S. dopuściła się zarzucanych jej we wniosku o ukaranie czynów, naruszając tym samym zasady wykonywania zawodu radcy prawnego. Na tej podstawie w wydanym orzeczeniu uznał ją winną dopuszczenia się przewinień dyscyplinarnych i wymierzył za każdy z czterech czynów karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu. W konsekwencji powyższego Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wymierzył obwinionej karę łączną karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego. Powyższe Okręgowy Sąd Dyscyplinarny uzasadnił faktem, iż obwiniona poprzez swoje postępowanie naruszyła podstawowe obowiązki ciążące na pracodawcy a wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Ponadto, czyny obwinionej godziły także w zasady etyki określone w art. 6 i art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, które to w ocenie Sądu obejmują zarówno czynności wykonywane przez radcę prawnego w związku ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz klientów, jak i inne czynności, które są podejmowane przez radcę w celu zawodowym. Do tej kategorii Sąd zaliczył wszelkie czynności radcy prawnego związane ze stosunkiem pracy z pracownikami, przez których wykonywana praca służy świadczeniu pomocy prawnej. Ponadto Sąd uznał, że działanie obwinionej bezpośrednio „godziło w prawo, dobre obyczaje, było oczywiście nieuczciwe”. Ostatecznie Okręgowy Sąd Dyscyplinarny stwierdził, że czyny obwinionej zostały popełnione z winy umyślnej naruszając tym samym podstawowe zasady, jakimi powinien kierować się radca prawny, tj. zasady uczciwości, poszanowania prawa i ochrony godności zawodu, a co miało bezpośredni wpływ na wymiar orzeczonych przez Sąd kar pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego - a w konsekwencji kary łącznej pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Od powyższego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 5 października 2020 r. obwiniona wniosła odwołanie z dnia 7 grudnia 2020 r., zaskarżając je w całości. Obwiniona wniosła o uchylenie orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych i zmianę jego treści, tj. po dokonaniu ponownej analizy stanu faktycznego sprawy, w oparciu o zawnioskowane dowody w sprawie.

W uzasadnieniu odwołania obwiniona podniosła, że postawione jej zarzuty we wniosku o ukaranie są nieuzasadnione, a w szczególności nie uzasadniają wymierzenia wobec niej kary najsurowszej, tj. kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego. Jednocześnie obwiniona przyznała, iż prawdą jest wskazana przez skarżącą okoliczność nieskładania deklaracji ZUS przez obwinioną w ramach zatrudnienia skarżącej, jednakże obwiniona informację o tym uchybieniu uzyskała z opóźnieniem, tj. od organu rentowego dopiero po zgłoszeniu tego faktu

przez skarżącą. Obwiniona wskazała, że była pewna, iż deklaracje te są składane w sposób prawidłowy oraz w terminie do tego wskazanym. Następnie obwiniona oświadczyła, że po uzyskaniu wiedzy o ww. uchybieniu, braki te zostały przez nią uzupełnione. W zakresie świadectwa pracy obwiniona wskazała, że na opóźnienie w jego sporządzeniu a następnie wydaniu akt osobowych pracownika wpływ miało ich zagubienie i w konsekwencji konieczność odtworzenia dokumentów. Obwiniona wskazała, że świadectwo pracy zostało ostatecznie wydane skarżącej. W zakresie pozostałych dwóch zarzutów tj. nieodprowadzania zaliczek na podatek dochodowy oraz niewydania pracownikowi informacji podatkowych PIT - 11 obwiniona nie zajęła stanowiska w treści odwołania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje:

Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpatrując sprawę w wyniku odwołania obwinionej wskazuje, że co do zasady podziela w całości ustalenia faktyczne poczynione przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych przyjmując je za własne. Wyższy Sąd Dyscyplinarny jednak w oparciu o wyżej wskazane ustalenia oraz z uwagi na częściową zasadność zarzutów obwinionej wniesionych w odwołaniu z dnia 7 grudnia 2021 r. a dotyczących kary uznał za konieczne zmianę zaskarżonego orzeczenia.

Odniesienie się Wyższego Sądu Dyscyplinarnego do zarzutów obwinionej:

Obwiniona zarzuciła Sądowi błędy w ustaleniach faktycznych sprawy, które miały wpływ na wymiar orzeczonej kary oraz wymierzenie kary zbyt surowej za przewinienia dyscyplinarne zarzucone jej we wniosku o ukaranie. Następnie obwiniona podniosła, że Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wydał orzeczenie w sprawie jedynie w oparciu o dokumenty przedłożone przez skarżącą, co uchybiło obowiązkowi orzekania w oparciu o całokształt materiału dowodowego.

Odnosząc się do powyższych zarzutów Wyższy Sąd Dyscyplinarny w pierwszej kolejności wskazuje, że rację ma obwiniona w zakresie orzeczenia wobec niej kary rażąco niewspółmiernej w stosunku do zawinienia i charakteru dokonanych przez obwinioną czynów. Przede wszystkim podkreślić należy, że przewinienia obwinionej miały różny ciężar gatunkowy i nie każde z nich zasługiwało na surową karę - zaś w zakresie czynów z pkt 1) i 4) (niewydanie przez 9 miesięcy świadectwa pracy oraz brak wydania trzech informacji PIT - 11) - kara wydalenia z zawodu była karą „z pierwszego wejrzenia” niewspółmierną.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny podziela stanowisko Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w sprawie, że „nieodprowadzanie wymagalnych danin publicznoprawnych oraz niewystawianie wymaganej

prawem dokumentacji dla pokrzywdzonej godziło w prawo, dobre obyczaje, było oczywiście nieuczciwe. Konsekwentnie, uznać należało, że postępowanie Obwinionej nie licowało z godnością zawodu, dyskredytowało go w opinii zarówno pokrzywdzonej, jak i każdej innej osoby, która powzięła wiedzę o stanie rzeczy (w tym organów administracji oraz sądów powszechnych), co godziło w zasady określone w art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, jednakże nie uważa, że orzeczenie czterech równorzędnych i najsurowszych kar pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego było zasadne i usprawiedliwione.

Dla Wyższego Sądu Dyscyplinarnego czynami szczególnie godzącymi w godność zawodu były czyny opisane w punktach 2 i 3 zaskarżonego orzeczenia polegające na wieloletnim, niczym nieusprawiedliwionym zaniechaniu odprowadzenia składek na ubezpieczenie społeczne i zaliczek na podatek dochodowy. Takowe zachowanie radcy prawnego wobec pracownika, za którego pozostaje odpowiedzialny jest szczególnie naganne, albowiem może prowadzić do sytuacji, w której będzie on bez zabezpieczenia społecznego, którego winien być pewien zostając zatrudnionym w ogóle, a w szczególności przez radcę prawnego. Wieloletnie naruszanie obowiązku podatkowego (brak wpłat) również jest działaniem wysoce nagannym albowiem państwo polskie ma prawo oczekiwać terminowych i rzetelnych wpłat od osób wykonujących zawód zaufania publicznego z tytułu zatrudnianych przez nich pracowników.

Mając powyższe na względzie Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że za powyższe zachowania adekwatną i sprawiedliwą będzie kara zawieszania prawa do wykonywania zawodu na okres trzech lat. Jest to kara bardzo surowa i dotkliwa. Eliminuje radcę prawnego z możliwości wykonywania zawodu na długi czas. Stanowiąc wystarczające ostrzeżenie dla radcy prawnego daje nadzieję, że po jej odbyciu radca prawny nie dopuści się ponownie podobnych zachowań. W przeciwieństwie do kary trzyletniego zawieszenia kara eliminacyjna byłaby zbyt surowa. Oznacza ona w praktyce brak możliwości powrotu do wykonywania zawodu radcy prawnego, co byłoby karą zbyt dotkliwą. Czyny obwinionej jakkolwiek bardzo naganne dotyczyły jednej osoby - ich negatywne następstwa nie dotknęły większej ilości osób. Ponadto mając na względzie rodzaj i charakter czynów, za które orzekana jest najsurowsza kara - to popełnione przewinienia nie wpisują się w ten katalog (przykładowo: dopuszczenie się oszustwa wobec klienta, poinformowanie prokuratury o działaniach klienta objętych tajemnicą zawodową czy też przywłaszczenie środków klienta). Uwagi powyższe w zakresie surowości kary są jeszcze bardziej aktualne w zakresie czynów z pkt 1 i 4 (niewydanie aż przez 9 miesięcy świadectwa pracy oraz brak wydania trzech informacji PIT - 11) - w tym przypadku adekwatnymi karami w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego były odpowiednio kary zawieszania prawa do wykonywania

zawodu na okres: 9 miesięcy i 1 roku. Waga popełnionych deliktów jest znacznie mniejsza i polega na utrudnieniu, a czasami może i nawet uniemożliwieniu znalezienia zatrudnienia w pierwszym przypadku oraz utrudnienie wypełnienia obowiązku złożenia rocznych zeznań podatkowych w przypadku drugim. Mając na względzie wpływ obu czynów na godność zawodu radcy prawnego Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł odpowiednio kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres: 9 miesięcy i 1 roku uznając tym samym wymierzone kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego jako rażąco niewspółmierne w rozumieniu art. 438 pkt 4 kpk.

Mając powyższe na względzie Wyższy Sąd Dyscyplinarny zmienił orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych orzekł za każdy z zarzucanych obwinionej czynów, w punktach 1 do 4 orzeczenia e, karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego we wskazanym powyżej wymiarze i na podstawie art. 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych połączył kary orzeczone w pkt 1-4 orzeczenia w ten sposób, że w punkcie 5 orzeczenia wymierzył karę łączną zawieszania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 5 (pięć) lat.

Uzasadniając natomiast rodzaj i wymiar orzeczonej kary, Wyższy Sąd Dyscyplinarny wskazuje, że kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego jest karą surową, jednakże pozbawioną charakteru eliminacyjnego. W ocenie Sądu kara ta spełni wymagane od kary dyscyplinarnej w przyszłości skutki prewencyjne. Natomiast w odniesieniu do instytucji kary łącznej, wskazać należy, że obowiązek jej zastosowania przez Sąd wynika wprost z dyspozycji art. 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych, tj. „w razie jednoczesnego ukarania za kilka przewinień dyscyplinarnych sąd dyscyplinarny wymierza karę za poszczególne przewinienia, a następnie karę łączną”. Natomiast w ust. 2 wskazanego przepisu określono zasady łączenia kar przy czym w ustępie tym nie wskazano dyrektyw w zakresie łączenia orzeczonych kilku kar zawieszenia prawa do wykonywania zawodu. Wyższy Sąd Dyscyplinarny przyjął przy łączeniu kar zawieszenia prawa do wykonywania zawodu zasady określone dla kar pieniężnych. Wskazać przy tym należy na orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z dnia 13 września 2016 r. (WO-87/16), w którym wskazano, że uzasadnione będzie zastosowanie w sprawie zasad orzekania kary łącznej zasad jak w przypadku kar pieniężnych, tj. „orzeczenie kary łącznej w wymiarze nie przekraczającym sumy okresów orzeczonych kar i nie niższym niż najwyższa z orzeczonych kar jednostkowych. Kara ta nie może też przekraczać górnej granicy określonej w ustawie o radcach prawnych, tj. 5 lat (art. 65 ust. 1 pkt 4)”.

W efekcie powyższego, na płaszczyźnie niniejszej sprawy, Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że mając możliwość orzeczenia kary łącznej w granicach od 3 do 5 lat, kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na pięć lat będzie karą adekwatną wobec stopnia zawinienia i naruszenia przez obwinioną godności zawodu radcy prawnego. Za zastosowaniem kary w górnych granicach ustawowego zagrożenia przemawiała przede wszystkim wielość czynów oraz ich wpływ na godność zawodu radcy prawnego.

W zakresie zarzutu obwinionej polegającego na wydaniu orzeczenia przez Sąd, na podstawie częściowo zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznaje ten zarzut za całkowicie nietrafny. Wskazać należy, że obwiniona miała wiele możliwości na uzupełnianie materiału dowodowego zarówno w postępowaniu wyjaśniającym, jak i następnie prowadzonym przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym, czego nie uczyniła. Obwiniona nie starała się także złożyć jakichkolwiek dowodów na etapie postępowania odwoławczego. Na tej podstawie Wyższy Sąd Dyscyplinarny przyjął za Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest kompletny i pozwalał na wydanie orzeczenia.

W świetle postawionych zarzutów i ich uzasadnienia wnioski o zmianę orzeczenia w zakresie kary był zasadny.

O kosztach postępowania Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych oraz zgodnie z uchwałą KRRP nr 86/IX/2015 z 20 marca z 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego i na tej podstawie kosztami postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążył Krajową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.